

# Kommunale mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltning i Sør-Fron kommune 2025-2028



*Foto: MGL v/ Anna Bilstad.*

# Innhold

|                                                          |    |
|----------------------------------------------------------|----|
| Innhold .....                                            | 2  |
| Innledning.....                                          | 4  |
| Områdebeskrivelse og faktaopplysninger .....             | 5  |
| Bestandsstatus elg – Sør Fron kommune 2014-2024 .....    | 6  |
| Felte elg .....                                          | 6  |
| Antall jegerdager .....                                  | 7  |
| Sett elg pr. jegerdag .....                              | 7  |
| Felt elg pr. jegerdag.....                               | 8  |
| Sett ku pr. okse.....                                    | 8  |
| Sett kalv pr. ku .....                                   | 9  |
| Sett kalv pr. kalvku .....                               | 9  |
| Alderfordeling.....                                      | 10 |
| Slaktevekter .....                                       | 10 |
| Beiteforhold .....                                       | 12 |
| Østkjølen jaktområde 2019-2024.....                      | 12 |
| Felt elg .....                                           | 12 |
| Sett elg pr. jegerdag .....                              | 12 |
| Felt elg pr. jegerdag.....                               | 13 |
| Sett ku. pr okse.....                                    | 13 |
| Sett kalv pr. ku .....                                   | 14 |
| Sett kalv pr. kalvku .....                               | 14 |
| Vestsida bestandsplanområde 2019-2024 .....              | 15 |
| Felt elg .....                                           | 15 |
| Sett elg pr. jegerdag .....                              | 16 |
| Felt elg pr. jegerdag.....                               | 16 |
| Sett ku pr. okse.....                                    | 17 |
| Sett kalv pr. ku .....                                   | 17 |
| Sett kalv pr. kalvku .....                               | 18 |
| Bestandsstatus hjort – Sør-Fron kommune 2014-2024 .....  | 19 |
| Østkjølen jaktområde 2019-2024.....                      | 20 |
| Felt hjort .....                                         | 20 |
| Vestsida bestandsplanområde 2019-2024 .....              | 21 |
| Felt hjort .....                                         | 21 |
| Bestandsstatus rådyr .....                               | 22 |
| Fallvilt .....                                           | 22 |
| Målsetninger og retningslinjer .....                     | 23 |
| Felles målsetninger for forvaltning av alle artene ..... | 23 |

|                                       |    |
|---------------------------------------|----|
| Målsetninger for elg .....            | 24 |
| Målsetninger for hjort .....          | 24 |
| Målsetninger for rådyr .....          | 24 |
| Mål for beiteskader .....             | 24 |
| Mål for ulykker på veg og bane: ..... | 24 |
| Bestandsplaner .....                  | 25 |
| Kontroll og rapportering.....         | 25 |

## Innledning

Forskrift om forvaltning av hjortevilt (FOR-2016-01-08-12) er førende for hjorteviltforvaltningen i Norge. Formålet med forskriften er:

### **§ 1 Formål**

*Formålet med denne forskriften er at forvaltningen av hjortevilt ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.*

Om mål for forvaltning av elg, hjort og rådyr sier forskriften følgende:

### **§ 3. Mål for forvaltning av elg, hjort og rådyr**

*Kommunen skal vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.*

Jf. § 15 i hjorteviltforskriften kan vald eller bestandsplanområder som disponerer et tellende areal på minimum 20 ganger minsteareal søke kommunen om godkjenning av en flerårig, maksimal femårig, bestandsplan for elg og/eller hjort. Bestandsplanen skal inneholde mål for bestandsutviklingen, og disse skal være i samsvar med kommunens mål. Kommunen kan kun godkjenne bestandsplaner som er i tråd med kommunale mål og retningslinjer.

Kommunen har hovedansvaret for den offentlige forvaltningen av elg, hjort og rådyr. I tillegg til å bidra til ivaretagelse av bestandene og deres leveområde, har kommunen et stort ansvar for offentlige interesser knyttet til hjortevilt, blant annet opplevelsesverdier, biologisk mangfold og trafikkproblemer. Jaktrettshaverne har ansvaret for organisering og tilrettelegging av jaktutøvelsen. De har også mulighet til å bidra i bestandsforvaltningen, blant annet gjennom utarbeidelse av bestandsplaner og gjennomføring av andre forvaltningstiltak. Kommunens mål bør utvikles i tett dialog med berørte interesser, blant annet rettighetshavere og jegerorganisasjoner.

Hjorteviltforskriften sier at kommunens mål og retningslinjer skal være:

- Konkrete
- Etterprøvbare
- Tydelige retningslinjer for jaktrettshaverne som ønsker å utarbeide bestandsplan

Det er viktig at retningslinjene ikke blir så detaljerte at rettighetshaverne blir fratatt handlingsrommet sitt. Kommunen har ikke plikt til å utarbeide en avskytingsprofil i kommunen. Det tilligger rettighetshaverne gjennom bestandsplanene. Kommunen kan likevel utarbeide en veiledende avskytingsprofil med tanke på å nå de kommunale målene.

De kommunale målene og retningslinjene skal følge bestandsplanperioden som går fra 2025-2028. Planen kan stoppes eller endres i løpet av planperioden ved behov.

## Områdebeskrivelse og faktaopplysninger

Sør-Fron kommune har et totalareal på 742 km<sup>2</sup>, hvorav 89 % av arealet er utmark. Skog og åpen myr utgjør 48,5 % av kommunens areal. Sør-Fron grenser til Nord-Fron, Sel, Folldal, Stor-Elvdal, Ringeby, Gausdal og Øystre Slidre kommuner.

Sør-Fron har to statsallmenninger: Vulufjell statsallmenning og Fron statsallmenning. I tillegg har Espedalen bygdeallmenning betydelige arealer lengst sør i kommunen. Resterende areal forvaltes i hovedsak av utmarkslagene Ryssland og Skurdal, Nordre Lia og Søre Lia på sørsiden av Lågen, og av Østkjølen jaktområde på nordsiden av Lågen. I tillegg har Mathiesen-Atna AS en stor eiendom som grenser ned mot Atnasjøen. Denne eiendommen forvaltes av Sollia fjellstyre. Arealene i Espedalen forvaltes av Fron vest bestandsplanområde i Nord-Fron kommune. Sør-Fron kommune mottar årlig fellingsavgifter av Stor-Elvdal og Nord-Fron kommuner.

Sør-Fron har i dag ett bestandsplanområde, ett elg- og hjortevald samt ett hjortevald:

| Bestandsplanområde/vald                    | Tellende areal     |
|--------------------------------------------|--------------------|
| Vestsida bestandsplanområde (elg og hjort) | 201 800 daa        |
| Østkjølen jaktområde (elg, hjort og rådyr) | 110 200 daa        |
| Isum hjortevald (hjort)                    | 5019 daa           |
| <b>Sum tellende areal</b>                  | <b>317 019 daa</b> |

Rådyr i Sør-Fron forvaltes gjennom flere større og mindre rådyrvald. I 2024 var det 19 ulike vald som fikk tildelt rådyrkvote ut i fra tellende areal på eiendommen. Søre Lia grunneierlag, Nordre Lia grunneierlag, Ryssland og Skurdal utmarkslag, Østkjølen jaktområde og Ryssland østside grunneierlag får tildelt kvote. De resterende valdene er ett- og todryrvald.

### § 2 Definisjoner

*I denne forskriften forstås med*

- hjortevilt: elg, hjort, rådyr og villrein;*
- tellende areal: det arealet som skal legges til grunn for beregning av antall fellingstillatelser;*
- minsteareal: størrelsen på det tellende arealet som skal legges til grunn for hvert dyr det gis fellingstillatelse på;*
- vald: et areal som etter søknad er godkjent av kommunen eller villreinnemnda for jakt på hjortevilt;*
- jaktfelt: et mindre geografisk område innenfor et vald som jaktrettshaverne har avgrenset av hensyn til jaktutøvelsen;*
- bestandsplanområde for elg og/eller hjort: et område bestående av to eller flere vald som samarbeider om å utarbeide bestandsplan for elg og/eller hjort. Godkjennes av kommunen etter søknad;*
- villreinområde: et område avgrenset som den geografiske forvaltningsenheten for villreinbestanden;*
- bestandsplan: jaktrettshavernes offentlig godkjente, flerårige plan med mål for bestandsutviklingen, og beskrivelse av den årlige avskytingen;*
- jaktrettshaver: enhver som har jaktrett på en eiendom. Retten til å jakte tilhører grunneier hvis ikke annet er bestemt;*

- j) *Hjorteviltregisteret: nasjonal databank som ivaretar og tilrettelegger opplysninger for hjorteviltforvaltningen;*
- k) *sett elg og sett hjort: jegerens observasjoner av bestemte viltarter i sitt jaktfelt, registrert etter fastsatt instruks.*

Sør-Fron kommune fastsatte forskrift om minsteareal i 2009 (FOR-2009-11-04-1353):

[https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2009-11-04-1353/KAPITTEL\\_3#KAPITTEL\\_3](https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2009-11-04-1353/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3)

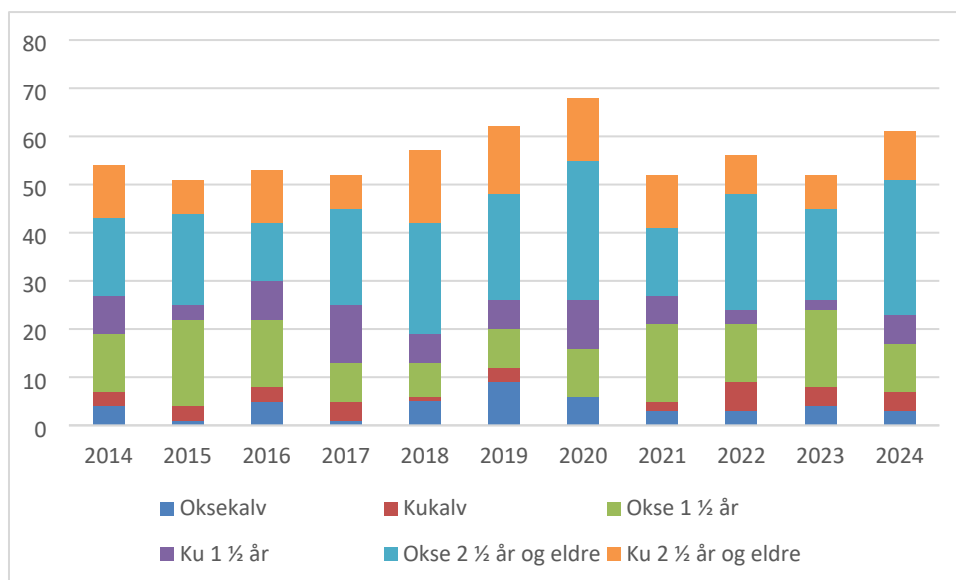
| Hele/deler av kommunen | Elg: minsteareal i daa | Hjort: minsteareal i daa | Rådyr: minsteareal i daa |
|------------------------|------------------------|--------------------------|--------------------------|
| Hele Sør-Fron kommune  | 3500                   | 5000                     | 500                      |

## Bestandsstatus elg – Sør Fron kommune 2014-2024

Hjorteviltforvaltning i Norge baserer seg i stor grad på kunnskap innsamlet fra jegerne under jaktutøvelsen, og som blir lagt inn på Hjorteviltregisteret. Dataene og statistikken fra Hjorteviltregisteret er det beste, og eneste, kunnskapsgrunnlaget forvaltningen har for å si noe om en bestands størrelse, utvikling og kjønns- og alderssammensetning.

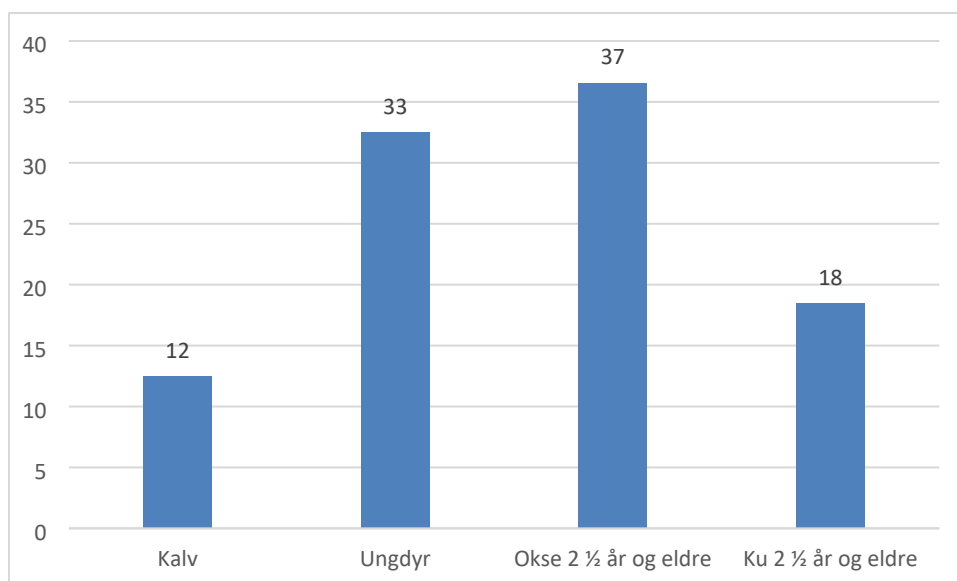
### Felte elg

I Sør-Fron er det i snitt felt 56 elger de siste i perioden 2014-2024. Grafen nedenfor viser felt elg fordelt på alder og kjønn.



Figur 1. Grafen viser felt elg fra 2014-2024, fordelt på kjønn og alder (Hjorteviltreg.).

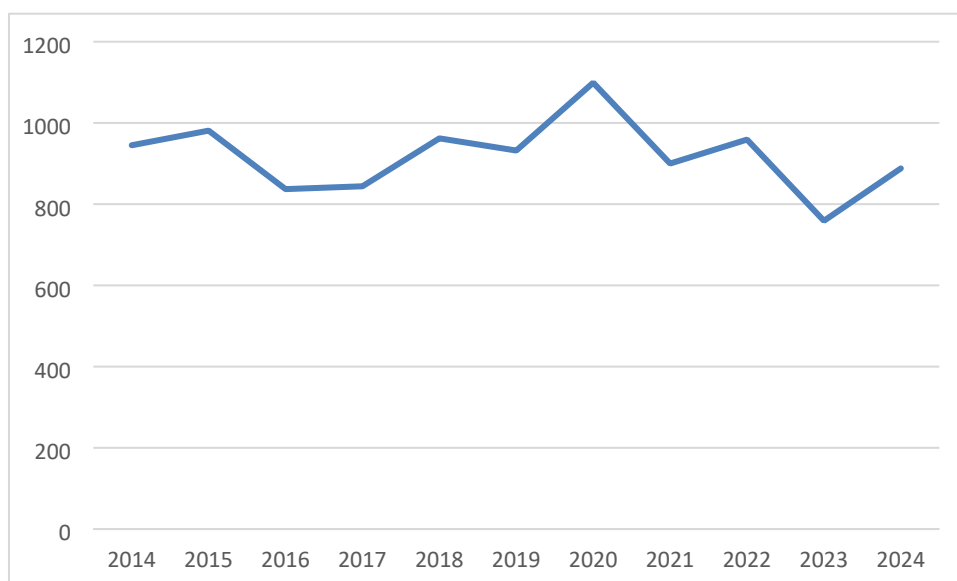
Grafen nedenfor viser fordelingen for kjønn og alder i prosent fra 2014-2024.



Figur 2. Grafen viser fordelingen på felt elg for kalv, ungdyr, voksen ku og voksen okse fra 2014-2024.

### Antall jegerdager

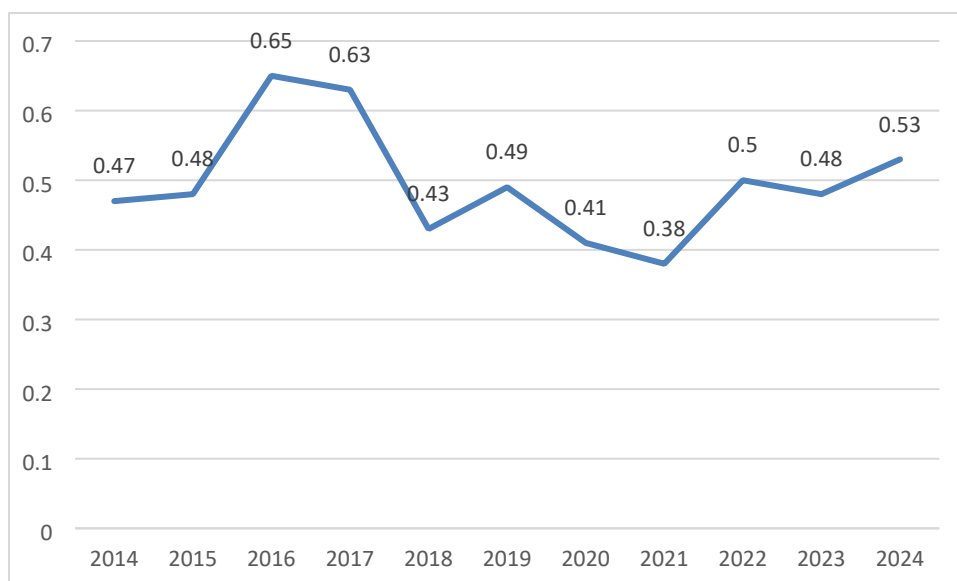
Grafen viser antall jegerdager på elgjakt i Sør-Fron for perioden 2014-2024. Antallet varierer mellom 759 (2023) på det laveste og 1099 (2020) på det høyeste. Gjennomsnittet er på 919 jegerdager.



Figur 3. Grafen viser antall jegerdager på elgjakt i perioden 2014-2024.

### Sett elg pr. jegerdag

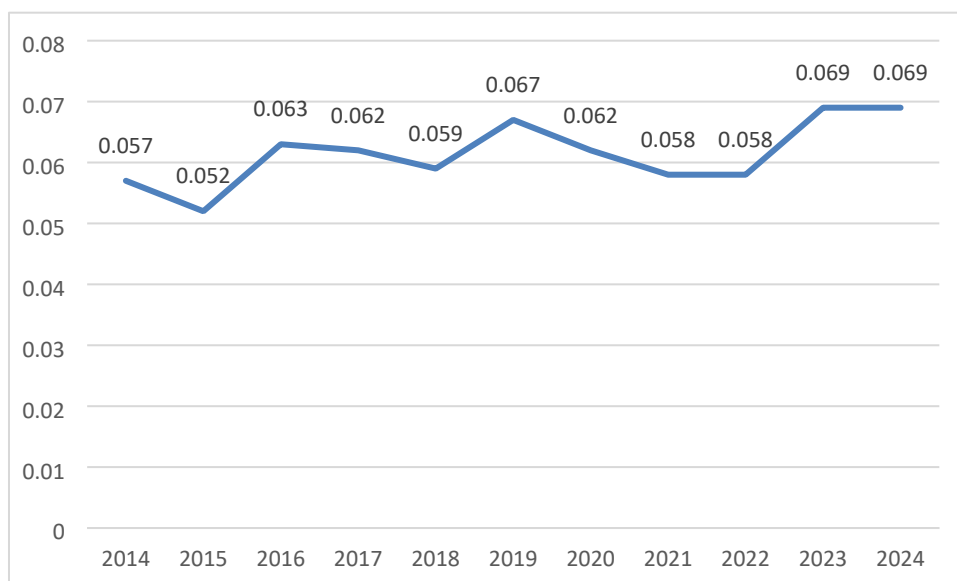
Sett elg pr. jegerdag er en indeks på hvor ofte det blir sett elg under jakta og er egnet til å si noe om bestandens størrelse og utvikling over tid. Metoden for å registrere sett elg ble forandret i 2018, og det er derfor mest relevant å sammenligne fra 2018 og fremover. I perioden 2019-2021 gikk sett elg noe nedover, men har etter det gått oppover.



Figur 4. Grafen viser sett elg pr. jegerdag i Sør-Fron for perioden 2014-2024.

### Felt elg pr. jegerdag

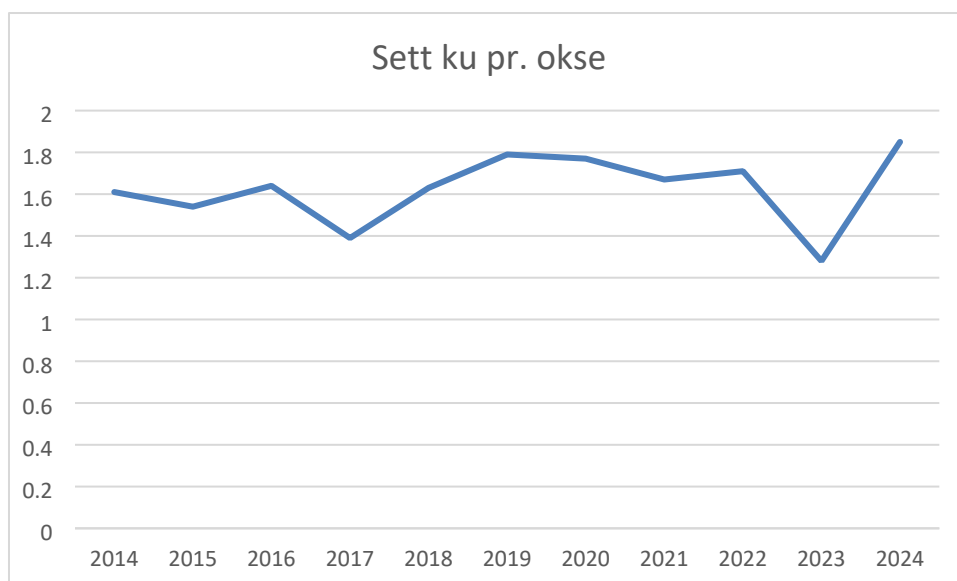
Felt elg pr. jegerdag viser hvor mye elg som blir felt pr. jegerdag, og er i likhet med sett elg en indeks på bestandstettheten. Felt elg varierer mellom 0,052 på det laveste og 0,069 på det høyeste, og det er derfor i realiteten en relativt stabil felt elg statistikk. Felt elg bekrefter sett elg statistikken at det har vært noe oppgang i bestandsstørrelsen.



Figur 5. Grafen viser felt elg pr. jegerdag i perioden 2014-2024.

### Sett ku pr. okse

Sett ku pr. okse er en indeks som sier noe om kjønnsfordelingen i bestanden. Når tallet er 1,0 blir det sett like mange ku som okser. I Sør-Fron har kjønnsfordelingen vært stort sett stabil de siste årene, med unntak av 2023 og 2024 hvor det først ble registrert en veldig lav ku. pr okse andel (1,28) og så en veldig økning igjen i 2024 (1,85).



Figur 6. Grafen viser sett ku. pr okse i perioden 2014-2024.

### Sett kalv pr. ku

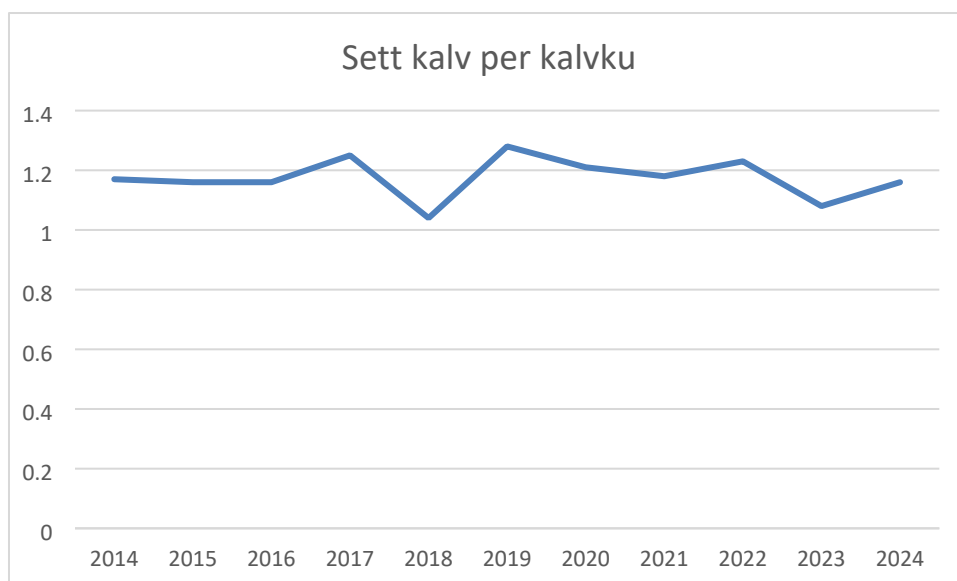
En indeks på hvor mange av kuene som har kalv (1). Tallene indikerer at vi har hatt en svak økning i antall kuer med kalv, selv om tallene varierer noe mellom årene.



Figur 7. Grafen viser sett kalv pr. ku i perioden 2014-2024.

### Sett kalv pr. kalvku

Indeks på hvor mange av kuene som har tvillingkalv. 1,00 betyr at det ikke sett noen kuer med tvillingkalv. 1,10 betyr f. eks av 10 % av kuene som er sett har tvillingkalv. Sør-Fron har gjennomgående hatt en høy andel kuer med tvillingkalv de siste 10 årene. Gjennomsnittlig har 17 % av de kalveførende kuene hatt tvillingkalver. For sammenligning var gjennomsnittet i Ringebru i perioden 2012-2022 10 %.



Figur 8. Grafen viser kalv pr. kalvku i perioden 2014-2024.

## Alderfordeling

Sør-Fron sender hvert år elgkjever fra alle skutte hunndyr 2,5 år og eldre til Norsk institutt for naturforskning for aldersbestemming. Hvert femte år er det totalinnsamling for alle skutte elg (sist i 2020). For kommunen og rettighetshaverne er det interessant å se hva gjennomsnittsalderen er når de blir skutt, i de ulike kjønns- og alderskategoriene. I tillegg var Sør-Fron én av kommunene som var trekt ut til å sende inn elgkjever fra dyr som var 2 år og eldre i ordinær jakt, som et ledd overvåking av CWD. Derfor har vi aldersbestemmelse av okser fra 2022.

Oksene skutt i 2020 og 2022 var i gjennomsnitt rett i underkant av 4 år. Gjennomsnittsalder på kuene varierte noe mer, men gjennomsnittet for perioden 2020-2023 var 4,5 år.

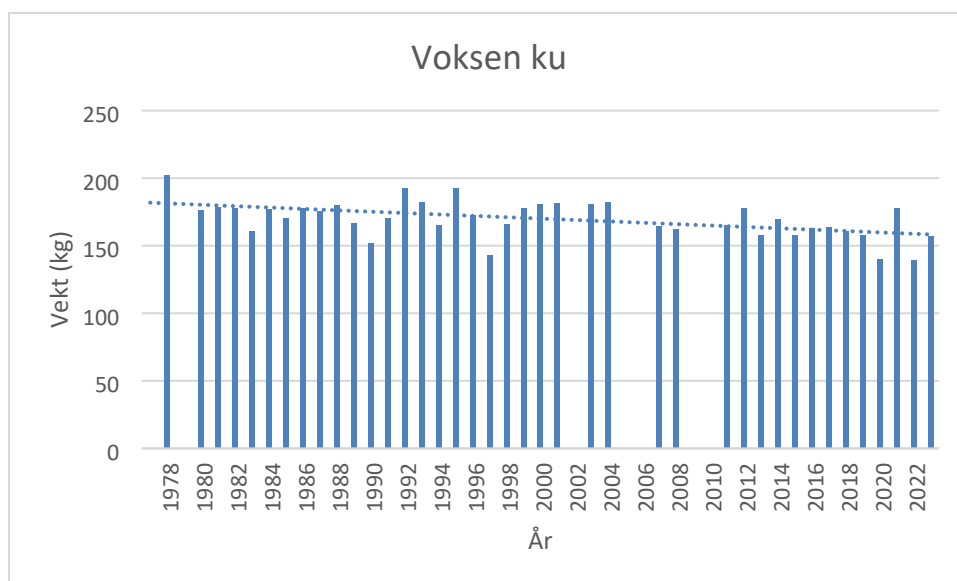
| År   | Okse 2,5 år og eldre | Ku 2,5 år og eldre |
|------|----------------------|--------------------|
| 2020 | 3,91 (2-11 år)       | 3,67 (2-7)         |
| 2021 |                      | 5,00 (2-10)        |
| 2022 | 3,93 (2-7)           | 3,33 (3-4)         |
| 2023 |                      | 6,33 (2-11)        |

## Slaktevekter

Sør-Fron har god oversikt over slaktevekter på felte elg helt tilbake til 1978 gjennom overvåkningsprogrammet for hjortevilt. Utvalget (antall elg) for den enkelte kjønns- og alderskategori er lite i enkelte år, noe som er viktig å ha i bakhodet når en tolker resultatene og utviklingen over tid. For eksempel vil enkeltdyr få stor betydning på gjennomsnittsvekt det aktuelle året, hvis det er dyr som er i den ene eller andre enden av skalaen. Merk: slaktevektene er justert etter fellingstidspunkt (05. okt.).

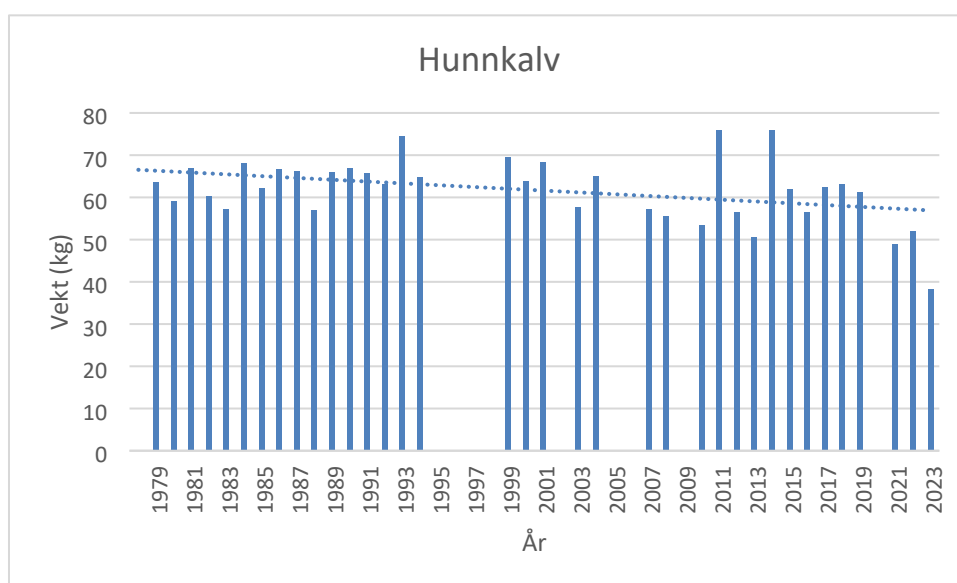
Den alderskategorien vi har mest kontinuitet på og med størst utvalg, er slaktevekter for voksne hunndyr. For voksen okse er det store hull i datasettet, og det er derfor ikke egnet til å si særlig om utviklingen. Kalvevektene har vi noe mer data på, men utvalget er begrenset for mange av årene (1-3 dyr).

Nedenfor ser vi gjennomsnittlige vekter det enkelte år, samt en trendlinje som viser utviklingen over tid fra 1978-2023 (blå striplet linje). Trenden er at vektene har gått nedover.



Figur 9. Grafen viser gjennomsnittlig vekt på skutte kuer i Sør-Fron årlig fra 1979-2023.

I forvaltningssammenheng er det interessant å se på vektutvikling for kalver. Kalver er mest utsatt for beitepress og næringsmangel. Videre kan kalvevektene si noe om hvordan elgbestanden er forvaltet. For hunnkalv, som vi har best utvalg av (163 dyr), viser trendlinjen at vektene har gått nedover.



Figur 10. Grafen viser gjennomsnittlig vekt på skutte hunnkalver i Sør-Fron årlig fra 1980-2023.

Tabellen nedenfor viser gjennomsnittlig slaktevekt for de ulike kjønns- og alderskategoriene i perioden 2014-2024, med henholdsvis Sør-Fron, Innlandet og Norge satt opp mot hverandre. Vektene på elg skutt i Sør-Fron er gjennomgående lavere på alle kjønns- og alderskategorier sammenlignet med Innlandet og Norge. Eneste unntaket er voksen okse og kukalv.

| Dyrekategori | Oksekalv | Kukalv | Okse 1,5 år | Ku 1,5 år | Okse 2,5 år | Ku 2,5 år |
|--------------|----------|--------|-------------|-----------|-------------|-----------|
| Sør-Fron     | 61       | 59     | 120         | 111       | 200         | 159       |
| Innlandet    | 66       | 61     | 131         | 122       | 202         | 166       |
| Norge        | 63       | 58     | 129         | 122       | 198         | 166       |

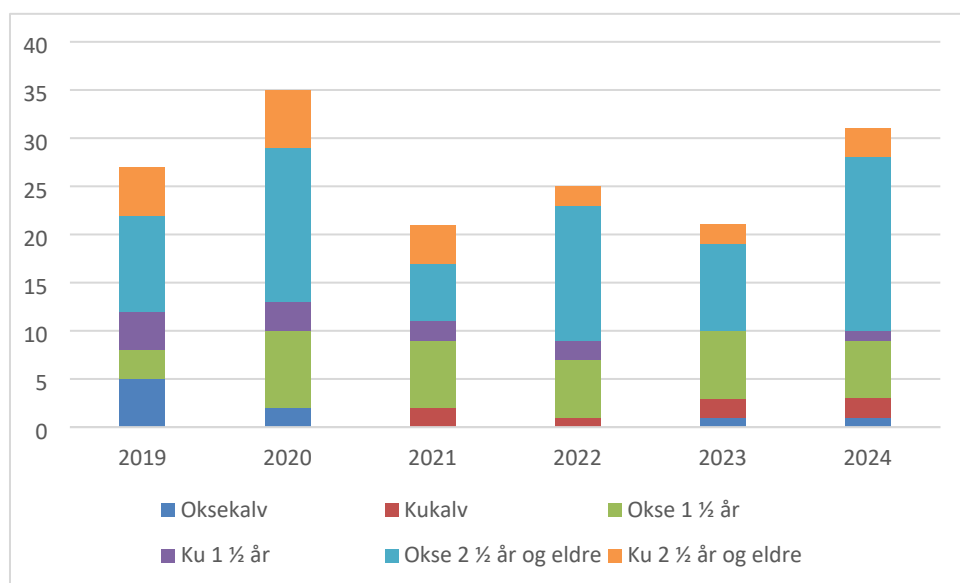
## Beiteforhold

Det foreligger ingen beitetakst for elg i Sør-Fron kommune, og kommunen har derfor ikke kunnskap om tilstanden. Det er likevel ingenting per i dag som tilsier at det er overbeite. Kommunen har ikke mottatt rapporter eller meldinger om skader på skog.

## Østkjølen jaktområde 2019-2024

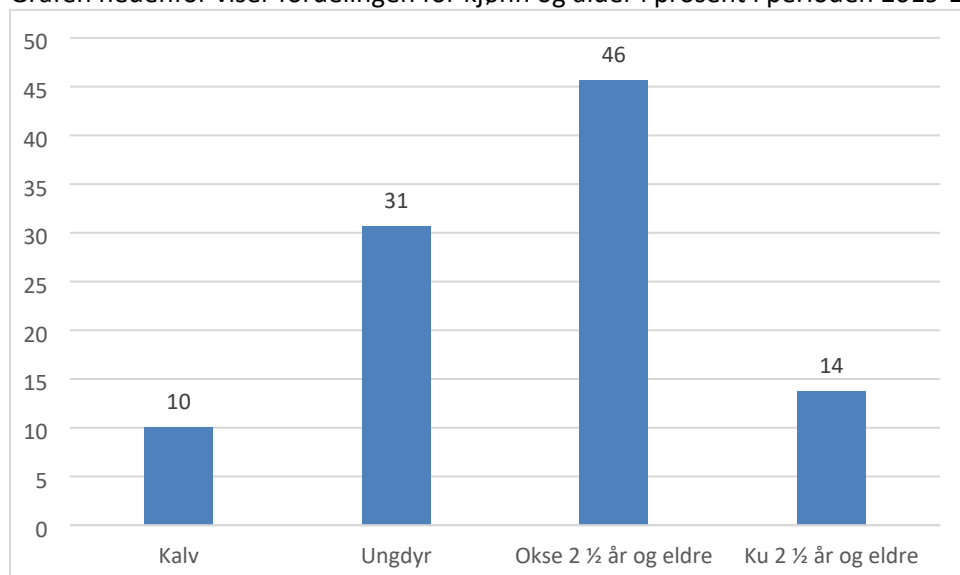
### Felt elg

Grafen nedenfor viser fordelingen av felte elg på kjønn og alder i perioden fra 2019-2024. Det er i snitt felt 27 elg pr. år den siste bestandsplanperioden.



Figur 11. Grafen viser felt elg fra 2019-2024, fordelt på kjønn og alder (Hjorteviltreg.).

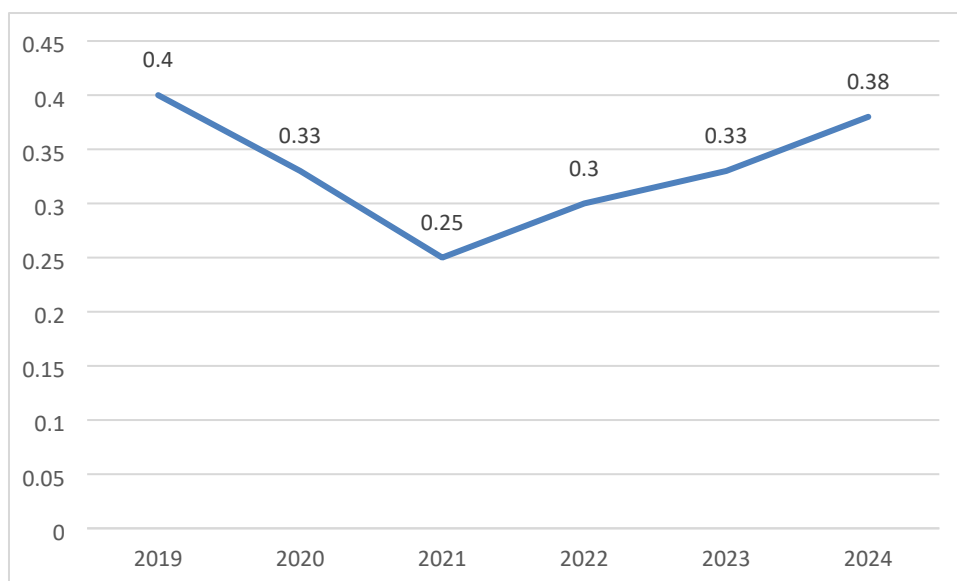
Grafen nedenfor viser fordelingen for kjønn og alder i prosent i perioden 2019-2024.



Figur 12. Grafen viser kjønns- og aldersfordelingen på felt elg i perioden 2019-2024.

### Sett elg pr. jegerdag

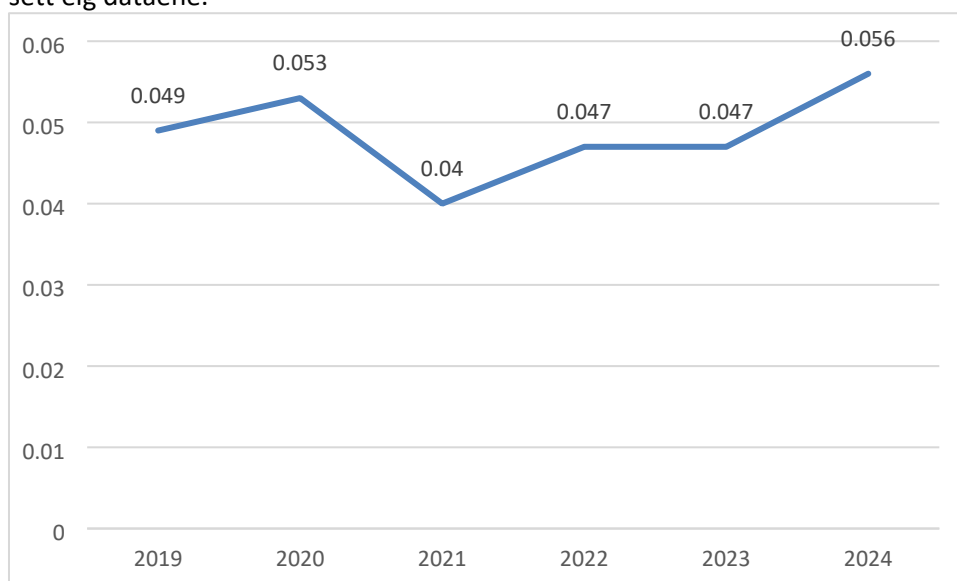
Sett elg gikk noe nedover frem til 2021, og har deretter hatt en svak oppgang igjen. Samlet sett kan en konkludere med at bestandsstørrelsen synes å være relativt stabil. Gjennomsnittet har vært



Figur 13. Grafen viser sett elg pr. jegerdag på Østkjølen i perioden 2019-2024.

### Felt elg pr. jegerdag

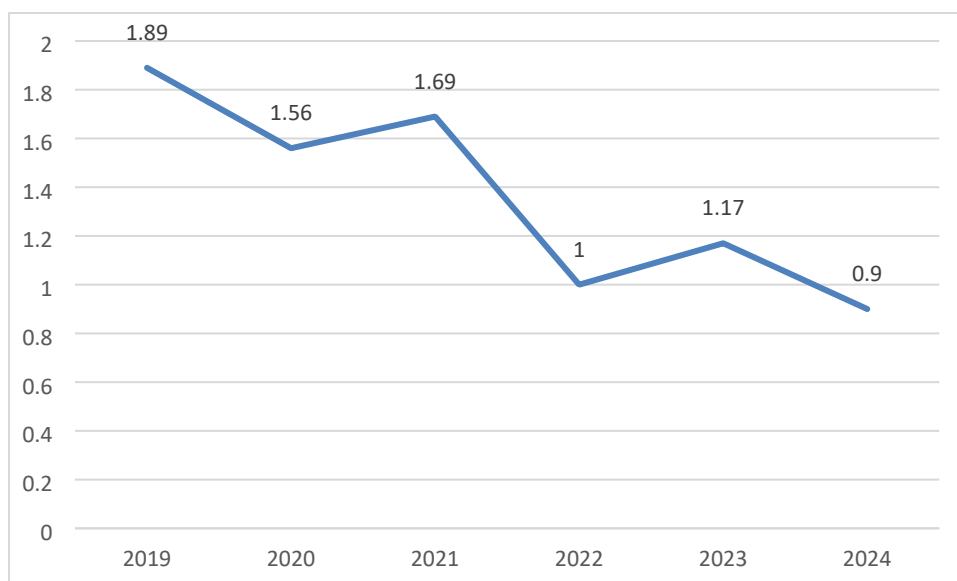
Felt elg statistikken indikerer en svak økning i bestandsstørrelsen etter 2021, og understøtter dermed sett elg dataene.



Figur 14. Grafen viser felt elg pr. jegerdag på Østkjølen i perioden 2019-2024.

### Sett ku. pr okse

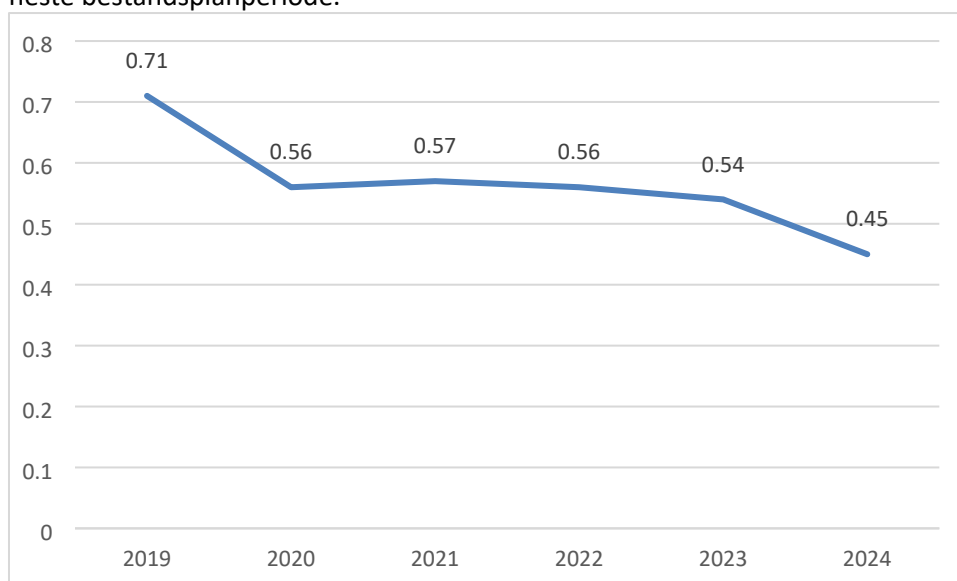
Sett ku pr. okse har hatt en drastisk nedgang den siste bestandsplanperioden. Kommunen har hatt målsetning på at forholdet ku/okse skal ligge mellom 1,3-1,8. Administrasjonen og rettighetshaverne har diskutert ulike teorier knyttet til årsak og eventuelle tiltak for å rette opp igjen skjevheten.



Figur 15. Grafen viser forholdet sett ku pr. okse på Østkjølen i perioden 2019-2024.

### Sett kalv pr. ku

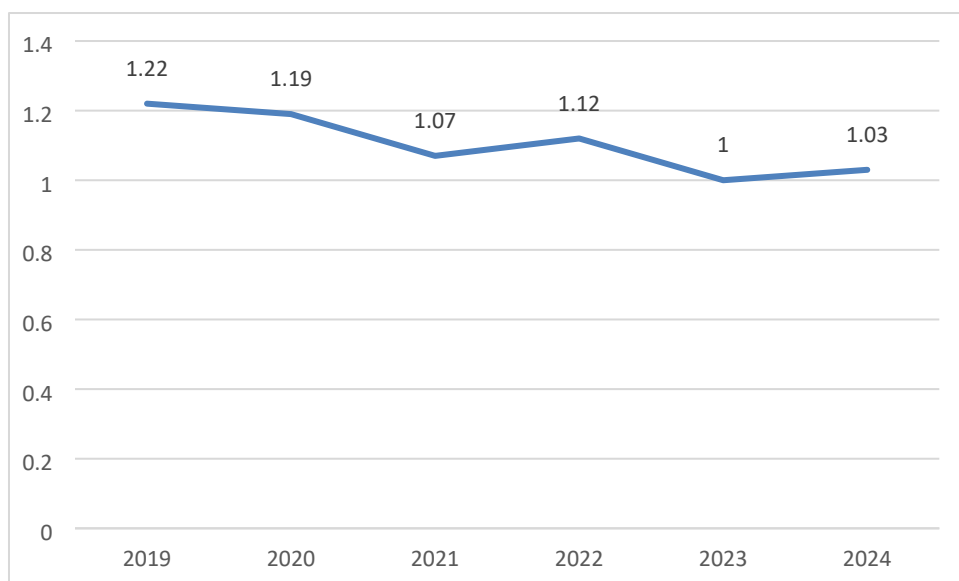
Det har vært en svak nedadgående trend på kalv pr. ku den siste bestandsplanperioden. Kommunen har hatt som mål at dette parameteret skal ligge over 0,5. Administrasjonen vil følge opp dette i neste bestandsplanperiode.



Figur 16. Grafen viser kalv pr. ku på Østkjølen i perioden 2019-2024.

### Sett kalv pr. kalvku

I likhet med kalv pr. ku har også kalv pr. kalvku gått nedover. På Østkjølen ble det sett én ku med tvillingkalv i 2024.

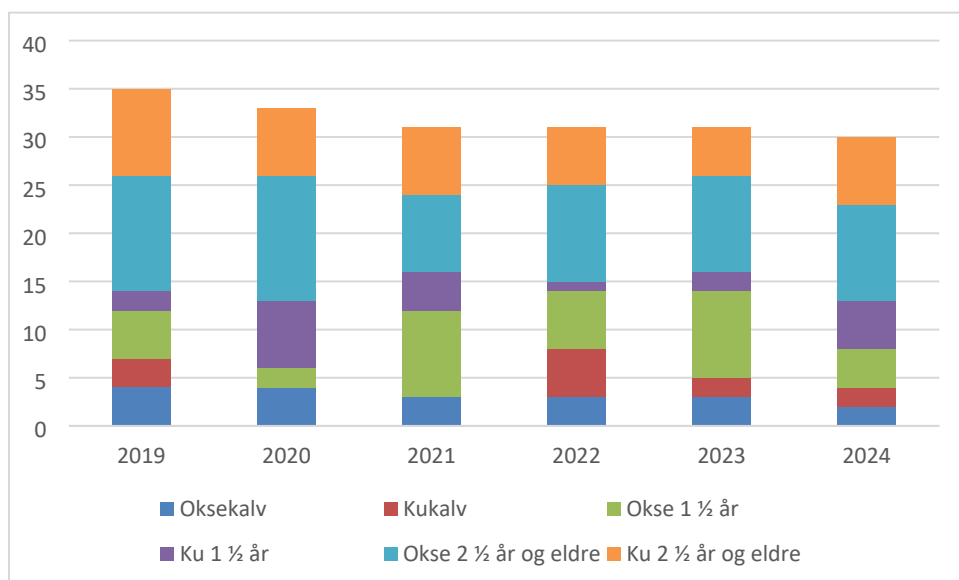


Figur 17. Grafen viser kalv pr. kalvku (tvingkalvrate) på Østkjølen i perioden 2019-2024.

## Vestsida bestandsplanområde 2019-2024

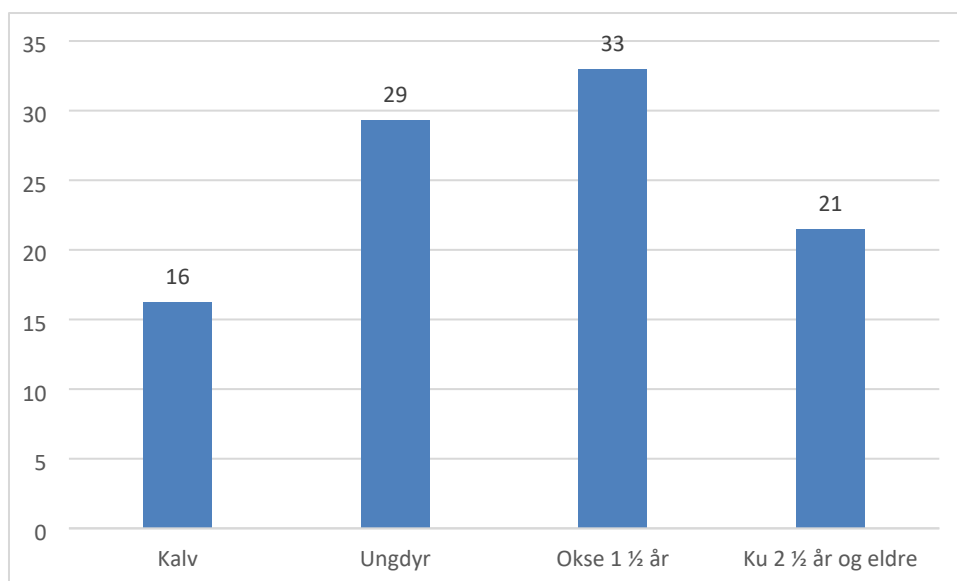
### Felt elg

Grafen nedenfor viser fordelingen av felte elg på kjønn og alder i perioden fra 2019-2024. Det er i snitt felt 32 elg pr. år den siste bestandsplanperioden.



Figur 18. Grafen viser felt elg fra 2019-2024, fordelt på kjønn og alder (Hjorteviltreg.).

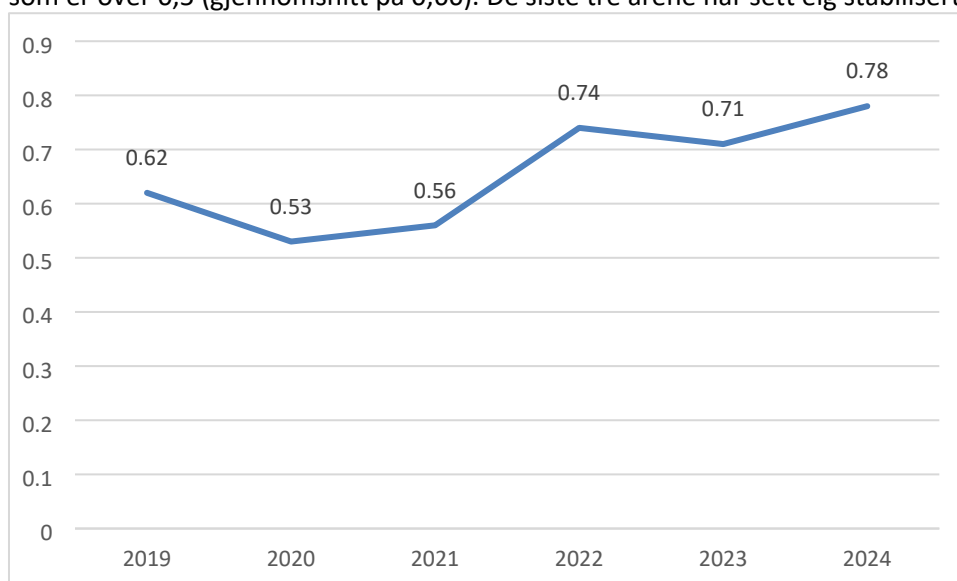
Grafen nedenfor viser fordelingen for kjønn og alder på felte elg på Vestsida i prosent i perioden 2019-2024.



Figur 19. Grafen viser kjønns- og aldersfordelingen på felt elg i perioden 2019-2024.

### Sett elg pr. jegerdag

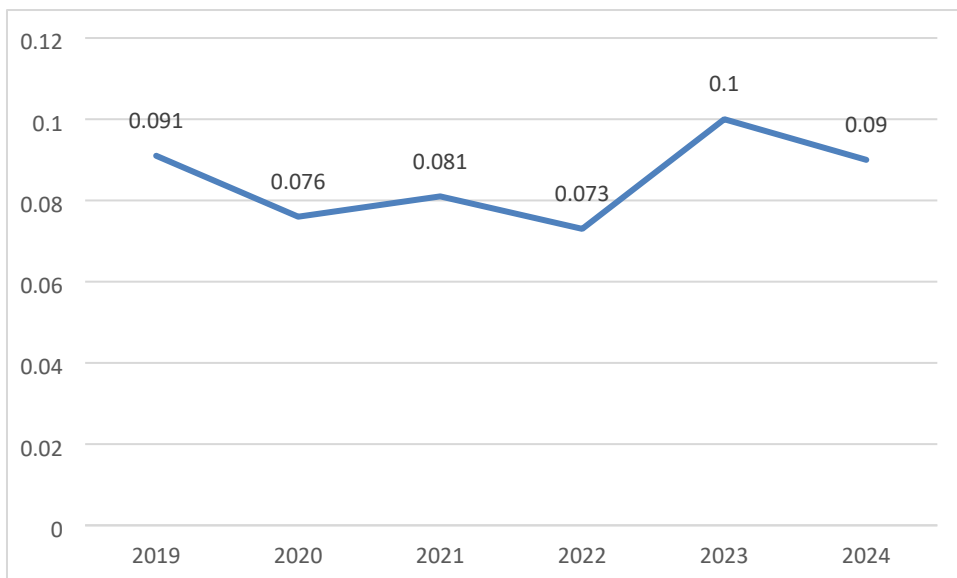
Sett elg har vært økende siden 2020 på Vestsida – og ligger nå godt over kommunens målsetning som er over 0,5 (gjennomsnitt på 0,66). De siste tre årene har sett elg stabilisert seg.



Figur 20. Grafen viser sett elg pr. jegerdag på Vestsida bestandsplanområde i perioden 2019-2024.

### Felt elg pr. jegerdag

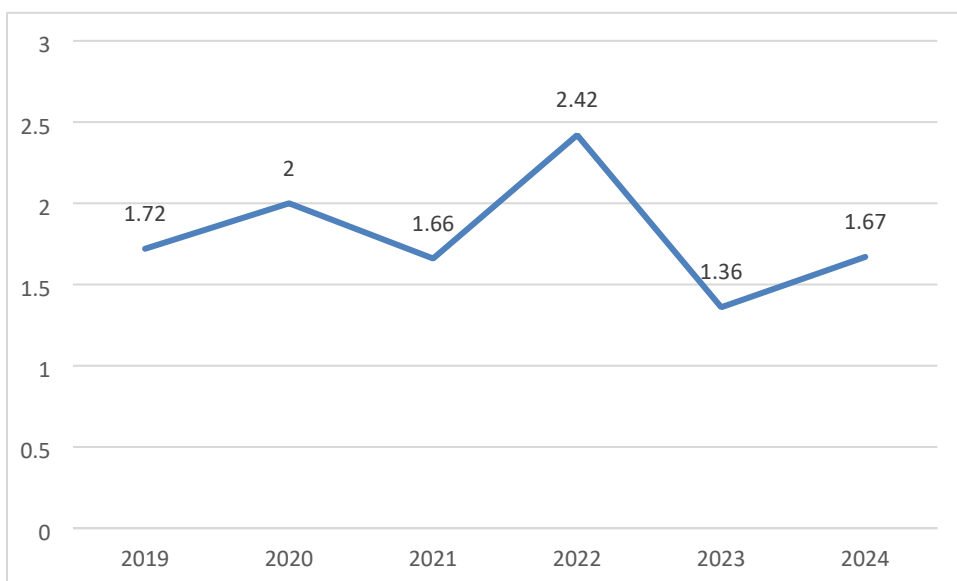
Sett i sammenheng med sett elg. pr jegerdag tyder tallene på at Vestsida har en relativt stor elgbestand. Det er likevel ingenting på som tyder på at bestanden ikke er på et bærekraftig nivå. Administrasjonen har ikke mottatt rapporter om beiteskader på skog og innmark. Gjennomsnittet for perioden er 0,085.



Figur 21. Grafen viser felt elg pr. jegerdag på Vestsida bestandsplanområde i perioden 2019-2024.

### Sett ku pr. okse

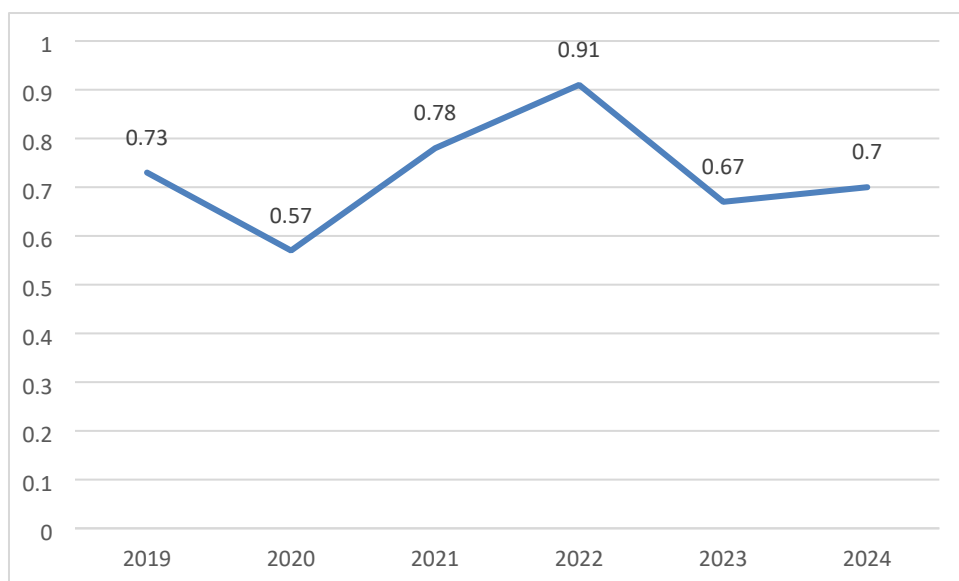
Forholdet mellom ku og okse har variert en del fra år til år den siste bestandsplanperioden. Gjennomsnittet er 1,8, og dermed innenfor kommunens målsetning. Årsaken til variasjonen er vanskelig å si noe konkret om.



Figur 22. Grafen viser sett ku pr. okse på Vestsida bestandsplanområde i perioden 2019-2024.

### Sett kalv pr. ku

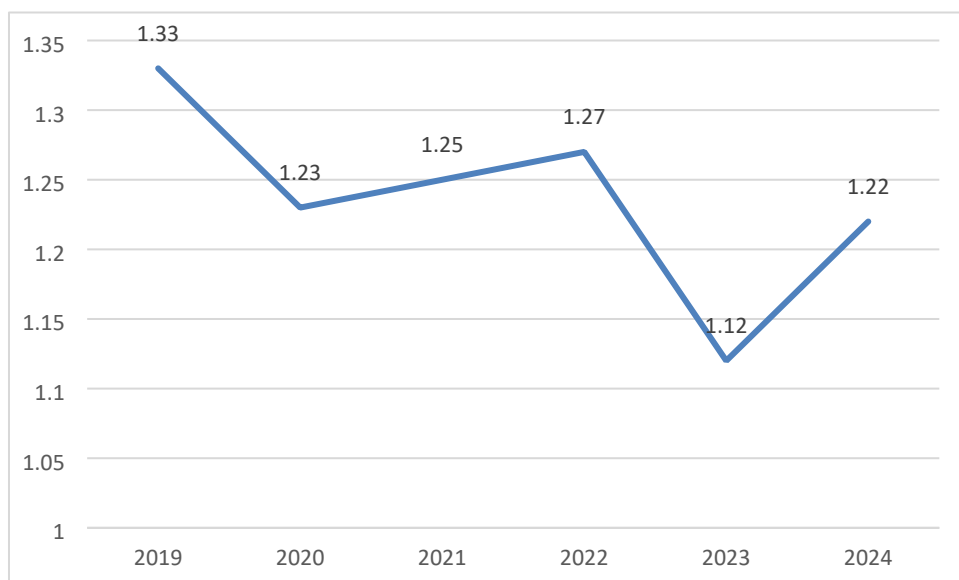
Kalveproduksjonen virker til å være gjennomgående høy på Vestsida. I den sammenheng er det viktig å huske på at Vestsida har, som de aller fleste jaktområder, dyr som trekker inn og ut mellom sommer- og vinterområder. Derfor er en også prisgitt forvaltningen i nabokommunene. Gjennomsnittet for perioden er 0,73.



Figur 23. Grafen viser sett kalv pr. ku på Vestsida bestandsplanområde i perioden 2019-2024.

### Sett kalv pr. kalvku

Tvillingraten har vært noe nedadgående siden 2019, med noe variasjon opp og ned, men er fortsatt gjennomgående høy sammenlignet med mange andre steder. Gjennomsnittet er 1,24 – som betyr at 24 % av kuene som blir observert har kalv. I 2024 tilsvarte det 12 kuer med tvillingkalver. Noen av dyrene kan ha bli registrert flere ganger, jf. ny instruks. Det er derfor ikke sikkert at det er 12 forskjellige individer.

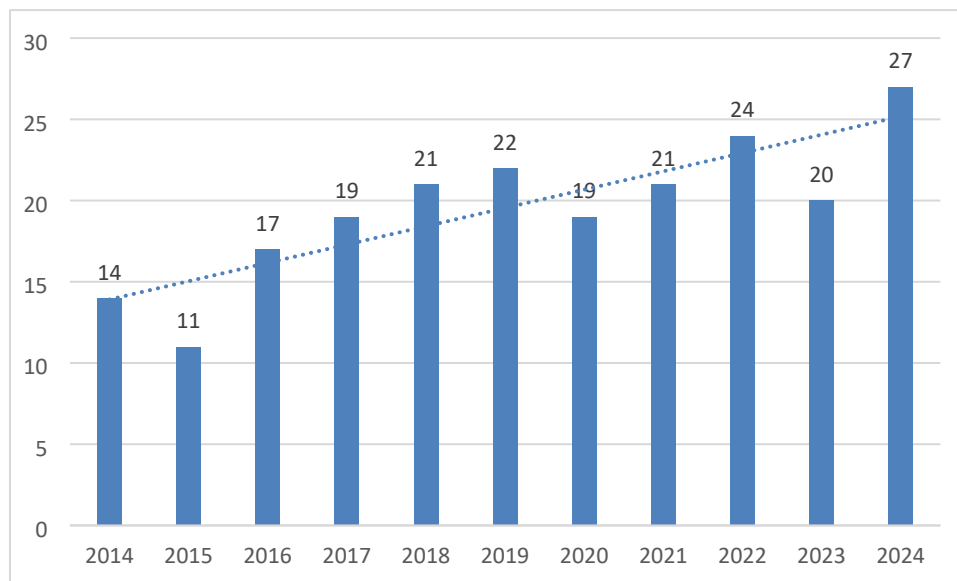


Figur 24. Grafen viser sett kalv pr. kalvku på Vestsida bestandsplanområde i perioden 2019-2024.

## Bestandsstatus hjort – Sør-Fron kommune 2014-2024

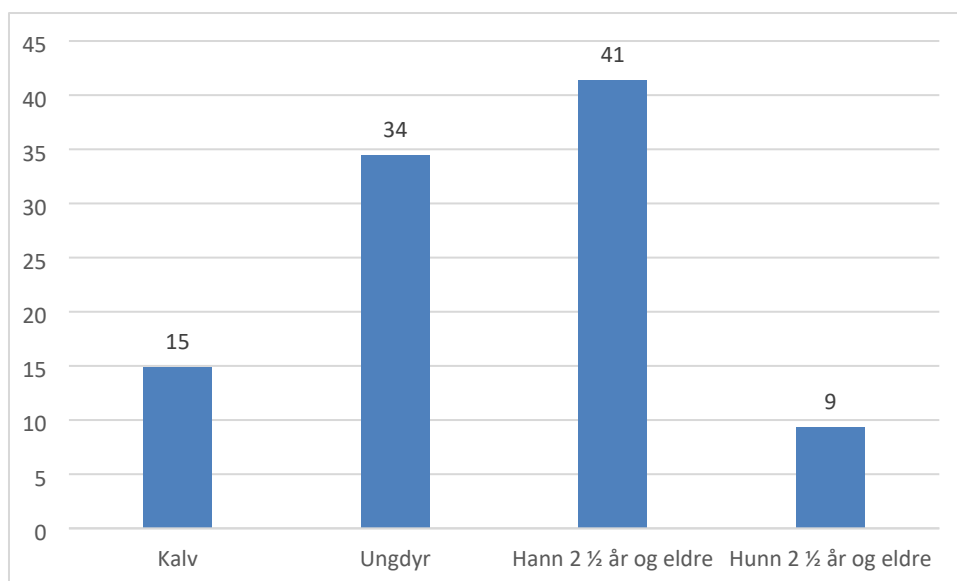
Kommunen har valgt å ikke benytte seg av sett hjort statistikken da tallene og datagrunnlaget er usikre.

Felt hjort i Sør-Fron har vært økende den siste 10-års perioden. De siste fire årene har det gjennomsnittlig blitt skutt 23 hjort pr. år, og med en rekord på 27 felte hjort i 2024. Oppgangen i skutte dyr kan ha sammenheng både med økt jaktinnsats og økt bestand.



Figur 25. Figuren viser antall skutte hjort pr. år fra 2014-2024. Strippet linje viser trendlinje.

Når det gjelder fordeling på kjønn og alder, så blir det skutt flest eldre hanndyr, dernest ungdyr (med en overvekt av hanndyr), og videre en mindre andel kalv og eldre hodyr. Generelt sett er hjorten i framvekst på hele Østlandet, og det trekker over en del hjort fra vestlandet. Sør-Fron kommune blir sannsynligvis ingen unntak. I og med at hjorten bare får én kalv vil ikke bestanden vokse eksplosivt, men det er viktig for forvaltningen å være i forkant slik så en unngår en stor hjortebestand som kan komme i konflikt med jord- og skogbruksnæringen.

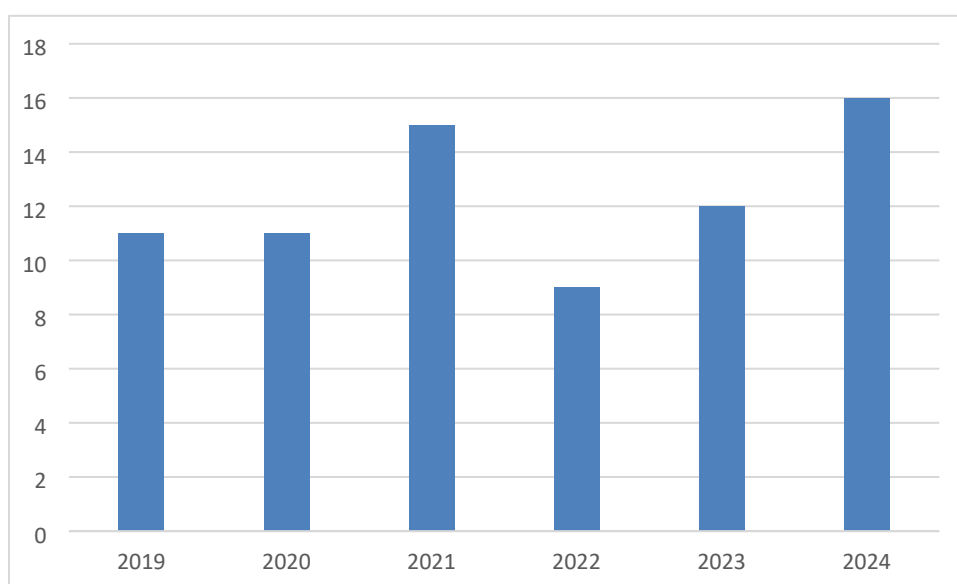


Figur 26. Grafen gir en oversikt over kjønns- og aldersfordelingen på skutte hjort i Sør-Fron som helhet fra 2014 til 2024.

## Østkjølen jaktområde 2019-2024

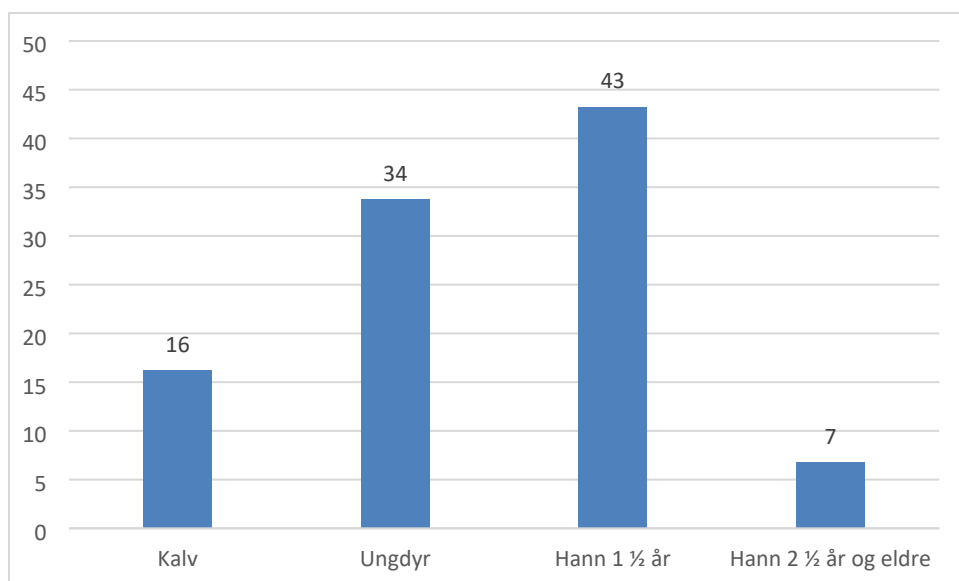
### Felt hjort

Antall felt hjort har variert mellom 9 og 16 dyr i bestandsplanperioden, med et gjennomsnitt på 12 felte hjort.



Figur 27. Grafen gir en oversikt over antall skutte hjort årlig på Østkjølen i perioden 2019-2024.

Kjønns- og aldersfordelingen på skutte hjort viser at det er en overvekt av eldre bukk og at få av dyrene er eldre hind.

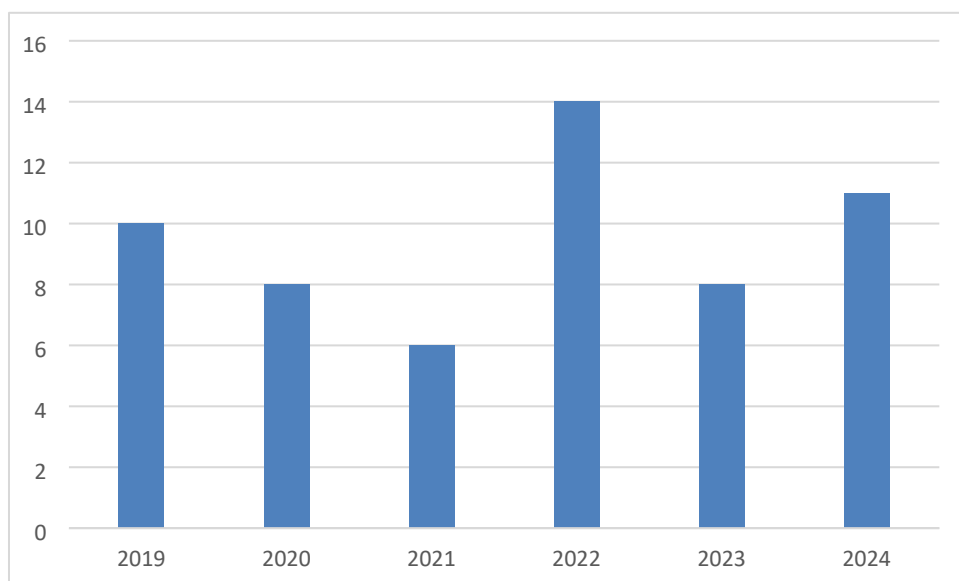


Figur 28. Grafen viser kjønns- og aldersfordelingen i prosent på hjorten som er skutt på Østkjølen i perioden 2019-2024.

## Vestsida bestandsplanområde 2019-2024

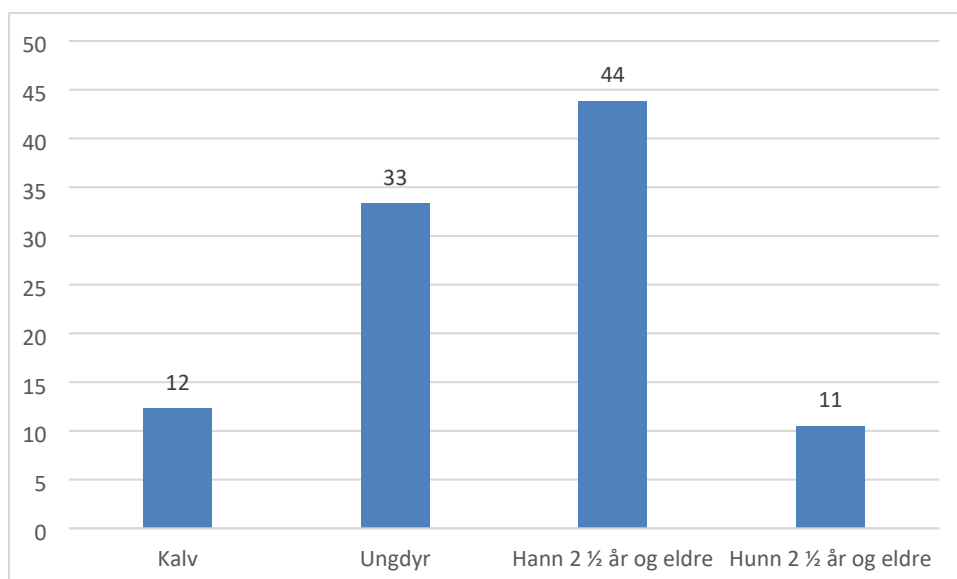
### Felt hjort

Antall felt hjort har variert mellom 6 og 14 dyr i bestandsplanperioden, med et gjennomsnitt på 9,5 hjort.



Figur 29. Grafen gir en oversikt over antall skutte hjort årlig på Vestsida i perioden 2019-2024.

Grafen nedenfor viser fordelingen på kjønn og alder for hjorten som er skutt i perioden. Det er en overvekt av voksen bukk og en lav andel eldre hind. Avskytingen ser så å si lik ut for vestsida og østsida.



Figur 30. Grafen viser kjønns- og aldersfordelingen i prosent på hjorten som er skutt på Vestsida i perioden 2019-2024.

Kommunen mener det vil være viktig for rettighetshaverne å fokusere på en høy avskyting i den neste bestandsplanperioden, og at avskytingen må rettes mot de produktive dyrene. Det vil i den sammenheng være viktig å utnytte perioden fra jaktstart til elgjakta godt, da det erfaringsmessig i denne perioden er størst potensiale for felling av hjort på innmark. I tillegg må avskytingen i Sør-Fron endres fra en høy avskyting av voksne hanndyr til en høy avskyting av kalv og eldre hodyr.

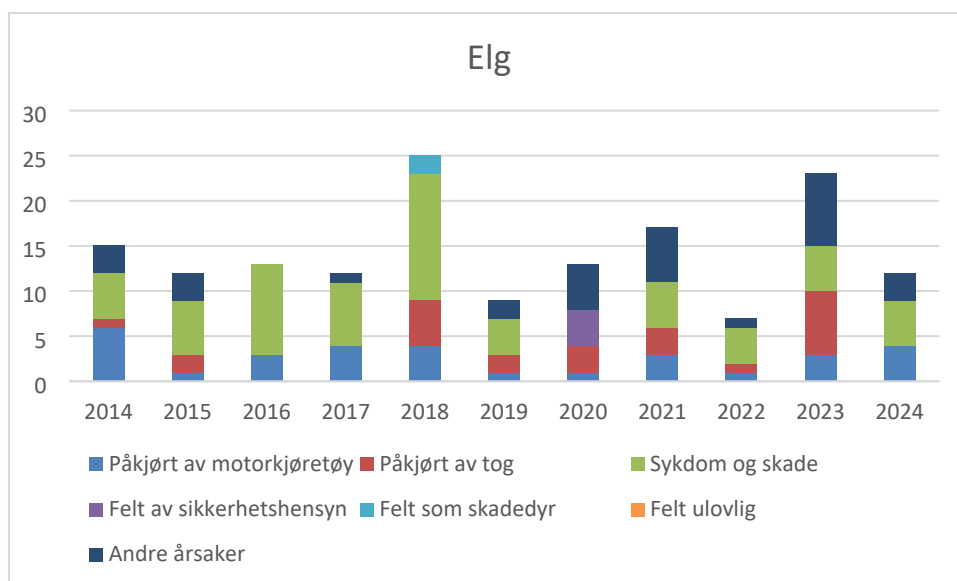
## Bestandsstatus rådyr

Felte rådyr i Sør-Fron varierer fra år til år, og har i de siste fire årene vært i gjennomsnitt 18 rådyr pr. år. På det meste har det blitt skutt 26 rådyr (2017). I 2023 ble det bare felt 11 rådyr. Det blir felt en klar overvekt av eldre hanndyr og tilsvarende veldig lite eldre hodyr. Rådyrbestanden blir i stor grad påvirket av klima og snømengder om vinteren, samt predasjon fra gaupe og rev. En vinter med mye snø kan redusere bestanden betraktelig. Rådyrkillinger er utsatt for predasjon fra rev, mens gaupe i tillegg tar voksne dyr. Kommunen vet også at det blir tatt killinger av slåmaskiner under slått, uten at vi har noen tall på det. Foruten om naturlige årsaker så blir en del rådyr påkjørt på veg og bane. Kommunen vil oppfordre rettighetshaverne til å ha fokus på uttak av dyr som oppholder seg i trafikknære områder.

## Fallvilt

Fallvilt er vilt som blir avlivet eller funnet død av andre grunner enn jakt, predasjon og alderdom. Den viktigste årsaken til dødelighet for vilt, utenom de nevnte årsakene, er påkjørsel på veg og bane.

Antall fallvilt i Sør-Fron varierer mellom år. Siden 2019 har antall elg påkjørt i trafikken vært mellom 1-4 dyr, og i gjennomsnitt 3 dyr siden 2014. Når det gjelder påkjørsler av tog så varierer det mellom 0 og 7 dyr pr. år. Gjennomsnitt de siste 10 årene er 2 dyr. I 2023 var det rekord med 7 dyr, mens det i 2024 var 0. I tillegg blir det funnet dyr som er død av sykdom og skade, samt noe elg som går gjennom isen.



Figur 31. Figuren gir en oversikt over antall fallviltoppdrag på elg med ulike årsaker det enkelte år fra 2014 til 2024.

Hovedårsaken til fallvilt på rådyr er påkjørsel av på veg samt noe sykdom og skade. Påkjørte rådyr har de siste årene vært mellom 4 og 14. Variasjonen kan skyldes snømengder og bestandsstørrelse.

Fallvilt på hjort er sjelden. Siden 2014 har det vært ett dyr påkjørt av bil, ett på jernbanen og seks hjort av sykdom og skade.

## Målsetninger og retningslinjer

### Felles målsetninger for forvaltning av alle artene

Hjortviltbestandene skal forvaltes etter formålsbestemmelsen § 1 i viltloven, forvaltningsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 og formålsbestemmelsen i hjorteviltforskriften § 1. Disse gir:

#### § 1. (lovens formål)

*Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.*

#### § 4. (forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer)

*Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig.*

*§ 5. (forvaltningsmål for arter) Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.*

*Forvaltningsmålet etter første ledd gjelder ikke for fremmede organismer.*

*Det genetiske mangfold innenfor domestiserte arter skal forvaltes slik at det bidrar til å sikre ressursgrunnlaget for fremtiden.*

#### § 1. Formål

*Formålet med denne forskriften er at forvaltningen av hjortevilt ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.*

## Målsetninger for elg

Det foreligger god kunnskap om elgbestanden i Sør-Fron gjennom sett og skutt statistikken og aldersbestemmelse som er gjort gjennom flere år. Det gir et godt utgangspunkt for den videre forvaltningen.

Sør-Fron kommune sine målsetninger for elg i den neste bestandsplanperioden:

| Parameter                 | Status 2019-2024    | Mål 2025-2028 |
|---------------------------|---------------------|---------------|
| Sett elg pr. jegerdag     | 0,46 (0,33/0,66)    | < 0,5         |
| Felt elg pr. jegerdag     | 0,064 (0,049/0,085) | 0,06          |
| Ku pr. okse               | 1,58 (1,37/1,80)    | 1,3-1,8       |
| Kalv pr. ku               | 0,67 (0,56/0,73)    | > 0,5         |
| Kalv pr. kalvku           | 1,19 (1,10/1,24)    | > 1,1         |
| Slaktevekt kalv samlet    | 60 kg               | 65 kg         |
| Slaktevekt åringer samlet | 114 kg              | 120 kg        |

*Figur 32. Tabellen viser gjennomsnittstallene for de ulike parameterne i forrige bestandsplanperiode og målet for den neste perioden. I parentes er gjennomsnittstallene til henholdsvis Østkjølen og Vestsida.*

Sør-Fron kommune oppfordrer rettighetshaverne til følgende:

- Ta ut små dyr og spare de store produktive dyrene
- Ta ut dyr i områder med store beiteskader på skog og innmark, samt dyr som oppholder seg nært veg, jernbane og boligfelt

## Målsetninger for hjort

Hjortebestanden i Sør-Fron skal ikke vokse utover dagens størrelse for å unngå skader på skog og innmark. Avskytingen skal i større grad rettes mot hind for å hindre bestandsøkning. I områder med tilhold av mye hjort og risiko for beiteskader, skal rettighetshaverne ha økt fokus på felling. Jakt på innmark i perioden 1.9-24.9 bør prioriteres.

## Målsetninger for rådyr

Rådyrbestanden i Sør-Fron skal forvaltes slik at bestandens produktivitet bevares. Rettighetshaverne skal ha fokus på et balansert uttak av de ulike alders- og kjønnskategoriene for å sikre en sunn bestand. Rettighetshaverne bør fokusere på å felle dyr som oppholder seg i trafikknære områder over tid.

## Mål for beiteskader

- Furu: beitegrad 30-35 %
- Gran: maksimalt 5 % av plantene er beitet
- Rogn, osp, selje (ROS): beitegrad maksimalt 50 %

## Mål for ulykker på veg og bane:

- Elg: maksimalt 5 stk.
- Rådyr: maksimalt 15 stk.

Hjort er ikke relevant og inkludere.

Sør-Fron kommune kan vurdere å pålegge tiltak dersom maksimaltallene blir oversteget.

## Bestandsplaner

Forvaltningen er godt organisert i Sør-Fron i dag med ett bestandsplanområde på vestsiden av Lågen og ett vald på østsiden av Lågen. Kommunen har som mål å videreføre dette. Det kommunale målene og retningslinjene skal legges til grunn ved utarbeidelse av bestandsplanene, men det er samtidig et mål for kommunen at kommunens målsetninger ikke er til hinder for rettighetshavernes handlingsrom. Bestandsplanene skal oppfylle følgende krav:

- Fire års varighet – kommunen kan dispensere ved spesielle årsaker
- Inneholde konkrete målsetninger for bestandsutvikling og plan for den årlige avskytingen i antall dyr, fordelt på alder og kjønn
- Rutiner for innsamling og rapportering av bestandsdata, herunder kjeve og Hjorteviltregisteret
- Overholde følgende frister:
  - For elg, hjort og rådyr skal valdansvarlig representant rapportere årlig fellingsresultat til kommunen innen 14 dager etter endt jakt.
- Kontaktinformasjon for valdansvarlig representant
- Rettighetshaverne skal vurdere sin bestandsplan opp mot andre vald/bestandsplanområder innenfor samme årsleveområde. Avskytingsstrategien skal være i samsvar med andre vald/bestandsplanområder i samme årsleveområde.

## Kontroll og rapportering

- Rettighetshaverne bør informere jaktlag og jegere om krav til godkjent ettersøkshund og ettersøksrutine vedrørende varsling ved påskutte dyr. Kommunen kan gjennomføre kontroll av avtale på tilgang til godkjent ettersøkshund.
- Jegerne skal legge inn sett og skutt data på Hjorteviltregisteret fortløpende og senest innen 7 dager etter endt jakt
- Det skal rapporteres slaktevekt for alle dyr